

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.411.5.2.2024

**Pani
Edyta Peikert
Prezes Zarządu
Wodociągi i Kanalizacja
„AKWA” Sp. z o.o. w Nysie
Al. Wojska Polskiego 2
48-300 Nysa**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Zmienione zgodnie z treścią uchwały Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli nr KPK-KPO.441.119.2025 z dnia 12 sierpnia 2025 r. wraz ze sprostowaniem oczywistej pomyłki pisarskiej w ww. uchwale z dnia 19 sierpnia 2025 r.

D/24/513 – Prawidłowość działań podejmowanych przez podmioty sektora finansów publicznych w związku z budową i funkcjonowaniem zakładu produkcji komponentów do akumulatorów elektrycznych w Radzikowicach koło Nysy

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
tel. 48858748100, lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wodociągi i Kanalizacja „AKWA” Sp. z o.o. w Nysie ¹ , Aleja Wojska Polskiego 2, 48-300 Nysa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Edyta Peikert, Prezes Zarządu ² , od 30 marca 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja obowiązków spółki związanych z odbiorem i oczyszczaniem ścieków oraz wprowadzaniem wód pościekowych do środowiska, w tym monitoring badań jakości wód rzeki Nysy Kłodzkiej, w szczególności związanych z działalnością Umicore oraz okoliczności z tym związane.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024, z uwzględnieniem okresów wcześniejszych, jeżeli miało to wpływ na realizowane zadania ³ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli Jednostka przeprowadzająca kontrolę	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	1. Adrian Gosk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/105/2024 z 12 listopada 2024 r. oraz upoważnienie do kontroli nr LBI/30/2025 z 1 kwietnia 2025 r. 2. Andrzej Juchnicki, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LBI/107/2024 z 12 listopada 2024 r. oraz upoważnienie do kontroli nr LBI/32/2025 z 1 kwietnia 2025 r. 3. Przemysław Domaradzki, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/22/2025 z 21 marca 2025 r. (akta kontroli str. 1-11)

---

¹ W dalszej treści „Spółka”.

² Spółka w okresie objętym kontrolą posiadała zarząd jednoosobowy.

³ Czynności kontrolne zakończono w dniu 18 kwietnia 2025 roku.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Spółka, podejmując współpracę z podmiotem zajmującym się produkcją komponentów do akumulatorów elektrycznych⁶, realizowała obowiązki związane z odbiorem i oczyszczaniem ścieków oraz wprowadzaniem wód pościekowych do środowiska, jednakże nie dochowała należytej staranności w realizacji niektórych obowiązków w kontrolowanym obszarze swojej działalności.

Spółka od czerwca 2020 roku do kwietnia 2022 roku przyjmowała ścieki do urządzeń kanalizacyjnych bez weryfikacji spełniania przez podmiot prowadzący zakład zajmujący się produkcją komponentów do akumulatorów elektrycznych⁷ warunków posiadanego od października 2019 roku pozwolenia wodnoprawnego, w tym w zakresie parametrów jakościowych ścieków, tj. wymogu wynikającego z § 8 Rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 roku w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych⁸. Ustalono również przypadki nierzetelnego aneksowania umów z dostawcami ścieków. Wykorzystując własne akredytowane laboratorium oraz akredytowanego usługodawcę zewnętrznego Spółka badała odbierane z zakładu ścieki, wody powierzchniowe rzeki Nysy Kłodzkiej oraz powstające w wyniku procesów oczyszczania komunalne osady ściekowe – które zasadniczo nie wskazywały przekroczeń dopuszczalnych parametrów jakościowych. Jednak zakres tych badań nie obejmował wszystkich substancji określonych zawartymi umowami na odbiór ścieków, a także nierzetelnie udokumentowano miejsca badania wód powierzchniowych. Prawidłowość przestrzegania przez Spółkę warunków dotyczących ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód i do gleb, w szczególności dotyczące nieprawidłowego miejsca poboru próbek do badań, a także zagospodarowania osadów ściekowych w badanym okresie zakwestionowała także Inspekcja Ochrony Środowiska.

Biorąc pod uwagę, że deklarowane przez producenta zapotrzebowanie było znacząco większe od faktycznego zapotrzebowania oraz istotnie wzrosło na

---

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Podmiotem zajmującym się produkcją (uruchamiającym pierwszy zakład) komponentów do akumulatorów elektrycznych była od 2018 roku spółka Umicore Poland Sp. z o.o. (przekształcona w grudniu 2023 roku w spółkę Umicore Battery Sp. z o.o.), zaś drugim podmiotem zajmującym się analogiczną działalnością (uruchamiającym drugi zakład) była spółka Blue United Sp. z o.o. (przekształcona w styczniu 2024 roku w spółkę IONWAY Sp. z o.o.). Do dnia zakończenia niniejszej kontroli Spółka nie posiadała zawartej umowy na dostawę wody i odbiór ścieków z IONWAY Sp. z o.o.

⁷ Sam zakład został uznany za przedsiębiorstwo mogące znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71, dalej: rozporządzenie z 9 listopada 2010 r. Rozporządzenie utraciło moc 11 października 2019 r., od tego dnia obowiązuje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839, ze zm.), przedmiotowa inwestycja zalicza się do przedsięwzięć wymienionych w § 3 ust. 1 pkt 37 i 52b tego rozporządzenia.

⁸ Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 roku w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1757) – zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie dostawców ścieków przemysłowych”.

przestrzeni okresu objętego kontrolą – równoległe do rozbudowy zakładu oraz budowy kolejnego – Najwyższa Izba Kontroli widzi ryzyko braku wystarczającej przepustowości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w następnych latach, przy czym Spółka nie знаła rodzaju i wielkości docelowej produkcji oraz szczegółów stosowanych procesów technologicznych wpływających na zapotrzebowanie w wodę i odbiór ścieków przemysłowych tego przedsiębiorcy. Na przestrzeni lat 2019-2024 istotnie zmieniały się także parametry jakościowe odbieranych ścieków, co przy posiadanej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków wymagać może modernizacji dotychczasowego ciągu technologicznego i znaczących nakładów inwestycyjnych wstępnie oszacowanych przez Spółkę na ok. 100 mln złotych.

Spółka na bieżąco sprawozdawała swoją działalność Burmistrzowi Miasta Nysa, jednak mimo sygnałów o możliwych problemach z przepustowością infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, praktyczne działania związane z pozyskaniem środków zewnętrznych na modernizację miejskiej oczyszczalni ścieków Spółka wraz z samorządem podjęła dopiero w trakcie niniejszej kontroli NIK.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR Realizacja obowiązków Spółki związanych z odbiorem i oczyszczaniem ścieków oraz wprowadzaniem wód pościekowych do środowiska, w tym monitoring badań jakości wód rzeki Nysy Kłodzkiej, w szczególności związanych z działalnością Umicore oraz okoliczności z tym związane.

Opis stanu faktycznego

1. W związku z budową, rozbudową oraz uruchomieniem zakładów produkcji komponentów do akumulatorów elektrycznych⁹ na terenie Regionalnego Parku Przemysłowego Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park” (zwany dalej: WSSE) w obrębie wsi Radzikowice i Goświnowice (gmina Nysa¹⁰), Spółka nie przeprowadzała w latach 2019-2024 rozbudowy bądź modernizacji infrastruktury. Dyrektor ds. Technicznych Spółki wyjaśniła, iż *Spółka zrealizowała w latach 2016-2017 inwestycję pn. Rozbudowa systemu wodociągowego gminy Nysa – budowa tranzytowej sieci wodociągowej Nysa – Radzikowice, której głównym celem była poprawa pewności zasilania w wodę oraz warunków ochrony przeciwpożarowej dla miejscowości Goświnowice, Radzikowice, Sękowice, Głębinów i Skorochów, a dodatkowym możliwość dostawy wody do terenu Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Radzikowicach. W związku z pojawieniem się inwestora tj. UMICORE, a wobec ograniczonej zdolności finansowej Spółki, rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie WSSE Gmina Nysa zrealizowała we własnym zakresie. Spółka przejęła jedynie (w marcu 2022 roku) do eksploatacji od Gminy Nysa kanalizację sanitarną oraz sieć wodociągową (wraz z dokumentacją i infrastrukturą towarzyszącą) zlokalizowaną na terenie WSSE. Gmina korzystała przy okazji tej*

⁹ Podmiot prowadzący zakład produkcji komponentów do akumulatorów elektrycznych został 14 lutego 2022 r. uznany za zakład dużego ryzyka awarii przemysłowej (ZDR).

¹⁰ Gmina Nysa (zwana dalej „Gminą”) to gmina miejsko-wiejska położona w województwie opolskim, w powiecie nyskim. Według danych zawartych na portalu www.nysa.eu Gmina w 2021 roku zajmowała obszar 218 km kw., z czego miasto Nysa 27,5 km kw., liczba ludności w Gminie wynosiła 56,3 tys. mieszkańców, w tym 43,1 tys. mieszkańców liczyło miasto.

inwestycji ze środków zewnętrznych i dlatego ze względu na okres trwałości przedsięwzięcia nie dokonano wniesienia aportem, tylko przekazano nam infrastrukturę do eksploatacji. Do tej pory żadna z odnotowanych awarii sieci oraz przyłączy kanalizacji sanitarnej nie dotyczyła tego właśnie odcinka infrastruktury (żadna z awarii w latach 2019-2024 nie miała związku ze ściekami odbieranymi z zakładów produkcji komponentów do akumulatorów elektrycznych). Spółka od lat podejmuje działania zmierzające do zmodernizowania miejskiej oczyszczalni ścieków jednak po pierwsze cała gmina jest skanalizowana i zwodociągowana co utrudnia pozyskanie środków zewnętrznych, a ponadto brakuje nam własnych środków finansowych (do tego nałożyły się problemy z płynnością finansową związane z wymierzonymi Spółce przez WIOŚ opłatami podwyższonymi za korzystanie z usługi wodnej obejmującej w latach 2020 – 2022 wprowadzanie oczyszczonych ścieków do rzeki Nysy Kłodzkiej o łącznej wartości ok. 100 mln zł). Mając na uwadze, że oczyszczalnia ścieków w Nysie została oddana do użytkowania w roku 1997, w opinii Spółki po ponad 20 latach użytkowania wymaga podjęcia działań w zakresie przygotowania i realizacji kompleksowej modernizacji całego obiektu. W związku z tym Spółka w 2019 roku zleciła opracowanie dokumentacji projektowej. Posiadany kosztorys z 2022 roku przewiduje budowę od podstaw mechaniczno-biologicznego ciągu technologicznego obok aktualnej oczyszczalni za około 100 mln złotych. Mamy dokumentację techniczną i uzyskaliśmy pozwolenie na budowę jednak nie mamy odpowiednich środków. Gmina Nysa planuje złożenie wraz z Powiatem Nyskim wniosku o dofinansowanie w ramach Polsko – Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast w ramach Drugiej Edycji Szwajcarskiej Pomocy Finansowej dla wybranych Państw Członkowskich Unii Europejskiej w celu zmniejszenia różnic społeczno-gospodarczych w obrębie Unii Europejskiej. Równoległe Spółka poszukuje źródeł finansowania przedmiotowego projektu m.in. ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programu FENIX (13 stycznia 2025 roku złożyliśmy wniosek na łączną kwotę 3,3 mln zł dotyczący projektu polegającego na naprawie uszkodzonej infrastruktury oczyszczalni w wyniku powodzi – z dofinansowaniem na poziomie 70%) oraz złożyła 9 września 2024 r. wniosek o preferencyjną pożyczkę do Banku Gospodarstwa Krajowego w ramach Zielonej Transformacji Miast (na łączną kwotę 75 mln zł tytułem przebudowy oczyszczalni ścieków w Nysie).

Do dnia zakończenia niniejszej kontroli Spółce nie udało się jednak pozyskać środków finansowych w ramach tych wniosków.

Zgodnie z powyższym wyjaśnieniem w marcu 2022 roku Spółka przejęła do eksploatacji od Gminy (wybudowaną w latach 2019-2022) kanalizację sanitarną oraz sieć wodociągową (wraz z dokumentacją i infrastrukturą towarzyszącą) zlokalizowaną na terenie WSSE¹¹. W ramach umowy (nr 1/2022) zawartej między Spółką a Gminą Nysa, zakres rzeczowy eksploatacji obejmował konserwację i remonty bieżące (w tym usuwanie zaistniałych awarii) – w celu utrzymania

---

¹¹ Infrastruktura wybudowana została przez Gminę w latach 2019-2021 w ramach zadania „Budowa dróg i uzbrojenia podziemnego Regionalnego Parku Przemysłowego WSSE „Invest Park” na terenie Gminy Nysa, w obrębach wsi Radzikowice i Goświnowice – etap I i II”.

w stanie nie pogorszonym, umożliwiającym działanie wymienionej infrastruktury technicznej. Umowa została zawarta na czas określony do końca 2026 roku.

(akta kontroli str. 12-42, 224-238, 253-254)

Oznaczało to, że od 1 stycznia 2019 roku do dnia zakończenia niniejszej kontroli NIK Spółka prowadziła podstawową działalność (odbiór i oczyszczanie ścieków, a także produkcję i dostawę wody¹²), w oparciu o posiadaną infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, w szczególności jedyną miejską mechaniczno-biologiczną (bez węzła chemicznego) oczyszczalnię ścieków (uruchomioną w 1994 roku) położoną w miejscowości Konradowa¹³. Oczyszczalnia przerabiała ścieki odbierane zbiorczym systemem kanalizacji z gmin: Nysa, Głuchołazy i Otmuchów oraz ścieki dowożone na utworzony na tej oczyszczalni tzw. punkt zlewny. Powyższa oczyszczalnia w latach 2019-2024 charakteryzowała się następującymi parametrami przepustowości: maksymalny roczny zrzut ścieków 10 mln m³, zaś średnio dobową przepustowość oczyszczalni 28 tys. m³.

Przeprowadzone w latach 2019-2024 zadania inwestycyjne związane z rozwojem i modernizacją obiektów, urządzeń oraz sieci kanalizacyjnej nie miały bezpośredniego związku z podłączeniem i odbiorem ścieków z zakładów produkcji komponentów do akumulatorów elektrycznych. W poszczególnych latach Spółka na mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków wykonała: 1] wymianę dmuchaw i modernizację instalacji napowietrzania, zakup wirówki do odwadniania osadu, zakup agregatu kogeneracyjnego, wymianę pieców w kotłowni oraz modernizację punktu zlewego na oczyszczalni (odpowiednio za: 2.247,9 tys. zł w 2019 roku, 196,2 tys. zł w 2020 roku, 874,3 tys. zł w 2021 roku, 1.294,4 tys. zł w 2023 roku i 10,5 tys. zł w 2024 roku), 2] zakup i dostawę wirówki wraz ze stacją roztwarzania polielektrolitu oraz modernizacją stacji dozowania flokulantu (536,9 tys. zł w 2022 roku).

Spółka poinformowała Urząd Miejski w Nysie o następującej liczbie awarii sieci oraz przyłączy kanalizacji sanitarnej (wraz z przepompowniami): sześć (2019 rok), 24 (2020 rok), 51 (2021 rok), 73 (2022 rok), 23 (2023 rok) oraz 19 (2024 rok), przy czym żadna z nich nie miała związku z obsługą zakładów produkcji komponentów do akumulatorów elektrycznych.

Jednocześnie w wyniku miejscowej powodzi z września 2024 roku Spółka odnotowała stratę (wynikającą z uszkodzeń w infrastrukturze, podwyższonych kosztów eksploatacyjnych, a także utraty zaplanowanych przychodów) w łącznej kwocie oszacowanej na 12,5 mln zł, z czego 3.360,3 tys. zł dotyczyło miejskiej oczyszczalni ścieków. (akta kontroli str. 43-55, 1165-2260)

Zgodnie z obowiązującą Instrukcją obsługi mechaniczno-biologicznej oczyszczalni Spółki (z kwietnia 2002 roku) w procesie oczyszczania mechanicznego stosowano metody polegające głównie na cedzeniu

---

¹² Poza podstawową działalnością Spółka w latach 2019-2024 prowadziła także działalność pomocniczą, w tym usługi hotelarskie. Od marca 2020 roku Spółka przejęła teren Nyskiego Ośrodka Rekreacji nad Jeziorem Nyskim (aktualnie ośrodek AKWA MARINA) i stopniowo modernizowała tę infrastrukturę. Na inwestycje związane z działalnością turystyczną Spółka wydatkowała: 3.472,5 tys. zł (2020 rok), 2.411,7 tys. zł (2021 rok), 3.282,3 tys. zł (2022 rok), 3.930,1 tys. zł (2023 rok) oraz 15.186,1 tys. zł (2024 rok). Ponadto w latach 2023-2024 Spółka wydatkowała 175,6 tys. zł na utworzenie i funkcjonowanie Fundacji AKWA MARINA.

¹³ Konradowa – wieś położona w województwie opolskim, powiat nyski, gmina Nysa.

i sedymentacji¹⁴, zaś w procesie oczyszczania biologicznego stosowano metody polegające głównie na osadzie czynnym (ponadto komunalne osady ściekowe w poszczególnych komorach podlegały procesom odwodnienia i fermentacji). Podstawowy schemat procesu oczyszczania ścieków wyglądał następująco:

1. Na etapie oczyszczania mechanicznego ścieki dopływały kolektorem głównym do przepompowni głównej z pompami ślimakowymi. Następnie przepływały przez budynek krat z mechanicznym usuwaniem skratek (wywożonych na składowisko osadu odwodnionego). W dalszej kolejności ścieki kierowane były na trzykomorowy piaskownik (zabrudzony piasek wywożono poza oczyszczalnię), zaś po piaskowniku na osadniki wstępne radialne.
2. Na etapie oczyszczania biologicznego (wykonywanego po etapie oczyszczenia mechanicznego) osady odpompowywane były na zagęszczacze, a po zagęszczeniu przetłaczane na baseny/komory fermentacyjne. Osady przefermentowane kierowano na poletka osadowe, a następnie okresowo wywożone poza oczyszczalnię. Oczyszczone ścieki kierowane były natomiast do odbiornika – kanału Bielawskiego, a dalej do rzeki Nysy Kłodzkiej.

Miejska oczyszczalnia posiadała tzw. punkt zlewny, przy czym według Kierownika Oczyszczalni Ścieków Spółki, dowożone ścieki przechodziły te same procesy oczyszczania ponieważ punkt zlewny umieszczony był przed główną przepompownią. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli Spółka nie przyjmowała jakichkolwiek ścieków dowożonych z zakładów produkcji komponentów do akumulatorów elektrycznych poprzez wskazany punkt.

W procesie oczyszczania ścieków na oczyszczalni Spółki nie stosowano środków wysokowydajnych metod usuwania substancji chemicznych, w tym metali ciężkich takich jak: wymiana jonowa, adsorpcja, filtracja membranowa, w tym odwrócona osmoza, ekstrakcja rozpuszczalnikami bądź obróbka elektrochemiczna. Kierownik Oczyszczalni Ścieków Spółki wyjaśniła, że: *na oczyszczalni ścieków stosownie do jej nazwy realizowane są procesy oczyszczania o charakterze mechanicznym (od 1994 roku) oraz biologicznym (od 1997 roku) wraz z chemicznym strącaniem. Zgodnie z Instrukcją obsługi mechaniczno-biologicznej oczyszczalni Spółki z kwietnia 2002 roku w procesie oczyszczania mechanicznego stosujemy metody polegające głównie na cedzeniu i sedymentacji, zaś w procesie oczyszczania biologicznego stosujemy metody polegające głównie na osadzie czynnym (ponadto komunalne osady ściekowe podlegają procesom fermentacji i odwodnienia). Okresowo, w ramach potrzeb stosujemy siarczan żelaza (koagulant) w celu obniżenia stężenia fosforu oraz metali ciężkich w ściekach oczyszczonych (średnioroczne zużycie siarczanu żelaza wynosi około 100 ton). Oprócz tego do odwadniania osadu ściekowego stosowany jest (na bieżąco) polielektrolit w ilości rocznie około 20 ton. Innych substancji nie stosujemy. Metale ciężkie ze ścieków usuwane są na osadnikach wstępnych. W wyniku sedymentacji zawiesiny powstaje osad ściekowy. Osad ściekowy poddany jest fermentacji metanowej w wyniku której powstaje biogaz. Kumulacja metali występuje z tego powodu w osadzie ściekowym. Jak do tej pory stężenie metali ciężkich w osadzie ściekowym nie przekracza*

---

¹⁴ Sedymentacja – proces opadania zawiesiny ciała stałego w cieczy w wyniku działania siły grawitacji lub sił bezwładności. Sedymentacji ulegają zawiesiny o gęstości większej niż gęstość cieczy.

dopuszczalnych stężeń w związku z tym osady z naszej oczyszczalni znajdują zagospodarowanie w rolnictwie. Na chwilę obecną na oczyszczalni nie ma potrzeby stosowania wysoce wyspecjalizowanych metod usuwania metali ciężkich (wymiana jonowa, absorpcja, filtracja membranowa, odwrócona osmoza, ekstrakcja rozpuszczalnikami, obróbka elektrochemiczna) gdyż występujące stężenia metali ciężkich nie przekraczają wartości dopuszczających zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym. W procesie oczyszczania okresowo stosowane są metody koagulacji i flokulacji, gdyby zaistniała uzasadniona potrzeba procesy te stosowane byłyby w sposób ciągły. Mając powyższe na uwadze wydawane zakładowi UMICORE warunki techniczne narzucały zgodne z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych, a także rozporządzenia w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych.

Z równoległe prowadzonej kontroli NIK w Urzędzie Miejskim w Nysie wynika, że latach 2019-2024 władze samorządowe nie prowadziły bezpośrednich działań zmierzających do zmodernizowania miejskiej oczyszczalni ścieków w Nysie, natomiast w styczniu 2025 roku (w trakcie niniejszej kontroli) Gmina złożyła wnioski o dofinansowanie projektu (o łącznej wartości 59,7 mln zł), którego celem ma być poprawa jakości funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej w Nysie¹⁵. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli wnioski nie zostały jednak rozpatrzone. (akta kontroli str. 43-54, 226-227)

2. W latach 2019 – 2024 Spółka odprowadzała ścieki z miejskiej oczyszczalni ścieków do rzeki Nysa Kłodzka w oparciu o posiadane pozwolenia wodnoprawne. W pozwoleniach tych na przestrzeni badanego okresu rozszerzała się liczba parametrów i wskaźników jakościowych przewidzianych do monitorowania.

1. Decyzja Marszałka Województwa Opolskiego z 12 stycznia 2011 roku na wprowadzanie oczyszczonych ścieków do Nysy Kłodzkiej (km 59+810)

---

¹⁵ Projekt pn. „Rozwój lokalny Nysy w Subregionie Południowym celem zmniejszenia dysproporcji społeczno-gospodarczych.” w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast.

poprzez Kanał Bielawski w następujących ilościach i przy określonych parametrach:

- a) roczny dopuszczalny zrzut ścieków 10,2 mln m³,
- b) średnio dobowa przepustowość oczyszczalni 28 tys. m³,
- c) maksymalna godzinowa przepustowość 1,5 tys. m³,
- d) zawiesiny ogólne – 35mg/l,
- e) wskaźnik biologicznego zapotrzebowania na tlen (BZT₅) – 15 mgO₂/l,
- f) wskaźnik chemicznego zapotrzebowania na tlen oznaczonego metodą dwuchromianową (ChZT_{Cr}) – 125 mgO₂/l,
- g) azot ogólny – 10 mg N/l,
- h) fosfor ogólny – 1 mg P/l,
- i) węglowodory ropopochodne – 15 mg/l.

Ponadto „w okresie nawałnych deszczów” dopuszczono możliwość wprowadzania nadmiaru ścieków oczyszczonych na osadnikach wstępnych w składzie nie przekraczającym: 1] zawiesiny ogólne – 100 mg/l oraz 2] węglowodory ropopochodne – 15 mg/l. Jako podstawowe punkty kontrolne ustalono: układ pomiarowy zamontowany na korycie wylotowym zamontowany za osadnikami wtórnymi (ilościowy) oraz wylot do Rzeki Nysy Kłodzkiej – km 59+810 (jakościowy), przy czym pozwolenie nie określało częstotliwości przeprowadzania badań jakościowych ścieków. Jednocześnie w pozwoleniu wodnoprawnym przewidziano badania dwa razy do roku jakości wód płynących (Nysy Kłodzkiej 20 metrów poniżej i 20 metrów powyżej punktu zrzutu ścieków). Badania obejmować miały następujące wskaźniki: 1] zawiesiny ogólne, 2] BZT₅, 3] ChZT_{Cr}, 4] azot ogólny, 5] fosfor ogólny oraz 6] węglowodory ropopochodne (bez określania ich dopuszczalnych poziomów). Zgodnie z jej treścią powyższa decyzja obowiązywała do 11 stycznia 2021 roku (w dniu 6 lipca 2020 roku Spółka wystąpiła z wnioskiem do Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie o wydanie nowej decyzji i wygaszenie dotychczasowego pozwolenia wodnoprawnego, jednak na skutek przedłużonego postępowania kolejna decyzja w tej sprawie wydana została 26 marca 2021 roku).

(akta kontroli str. 50-60)

2. Decyzja Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z 26 marca 2021 roku na wprowadzanie oczyszczonych ścieków do Nysy Kłodzkiej (w punkcie o

współrzędnych X=5594754,34, Y=6454958,68) w następujących ilościach i przy określonych parametrach:

- a) roczny dopuszczalny zrzut ścieków 10 mln m³,
- b) średnio dobowa przepustowość oczyszczalni 28 tys. m³,
- c) maksymalna sekundowa przepustowość 0,4167 m³,
- d) zawiesiny ogólne ≤ 35 mg/dm³,
- e) wskaźnik BZT₅ ≤ 15 mgO₂/dm³,
- f) wskaźnik ChZT_{Cr} ≤ 125 mgO₂/dm³,
- g) azot ogólny ≤ 10 mg N/dm³,
- h) fosfor ogólny ≤ 1 mg P/dm³,
- i) węglowodory ropopochodne ≤ 15 mg/dm³,
- j) cynk ≤ 2 mg Zn/dm³,
- k) miedź ≤ 0,5 mg Cu/dm³,
- l) nikiel ≤ 0,5 mg Ni/dm³.

Ponadto „w czasie intensywnych opadów atmosferycznych i przy zwiększonym dopływie do oczyszczalni ścieków przekraczających przepustowość biologicznej części oczyszczalni (więcej niż 1500 m³/h) oraz wykorzystaniu możliwych pojemności retencyjnych” dopuszczono wprowadzanie nadmiaru ścieków oczyszczonych w części mechanicznej do zarurowanej części Kanału Bielawskiego w punkcie o współrzędnych X=5594566,13, Y=6454751,76 (bez określenia parametrów tych ścieków) pod następującymi rygorami: 1] maksymalny dopuszczalny czas trwania jednego zrzutu – 12 godz. oraz 2] maksymalna dopuszczalna ilość zrzutów – 10 razy na rok.

Jako podstawowe punkty kontrolne ustalono: układ pomiarowy (zwięzła pomiarowa z rejestratorem oraz sonda ultradźwiękowa poziomu zamontowana na kanale odpływowym ścieków oczyszczonych (ilościowy) i automatyczna stacja poboru próbek zainstalowana na kanale odpływowym ścieków oczyszczonych (jakościowy) – z częstotliwością określoną w przepisach w regularnych odstępach czasu. Badania obejmować miały następujące wskaźniki: 1] zawiesiny ogólne, 2] BZT₅, 3] ChZT_{Cr}, 4] azot ogólny, 5] fosfor ogólny, 6] węglowodory ropopochodne, 7] cynk, 8] miedź oraz 9] nikiel. Ponadto przewidziano pomiar jakości wód płynących (rzeki Nysy Kłodzkiej) poniżej i powyżej miejsca zrzutu ścieków (20 metrów powyżej i 400 metrów poniżej wylotu), w regularnych odstępach czasu, nie rzadziej niż dwa razy w roku. Badania obejmować miały następujące wskaźniki: 1] zawiesiny ogólne, 2] BZT₅, 3] ChZT_{Cr}, 4] azot ogólny, 5] fosfor ogólny, 6] węglowodory ropopochodne, 7] cynk, 8] miedź oraz 9] nikiel (bez określania ich dopuszczalnych poziomów).

Powyższa decyzja pomimo jej wydania na okres 10 lat (do kwietnia 2031 roku) po wniesieniu wniosku przez Spółkę o jej zmianę, obowiązywała do 16 grudnia 2023 roku. (akta kontroli str. 61-72)

3. Decyzja Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z 24 listopada 2023 roku na wprowadzanie oczyszczonych ścieków do Nysy Kłodzkiej (w punkcie

o współrzędnych X=5594754,34, Y=6454958,68) w następujących ilościach i przy określonych parametrach:

- a) roczny dopuszczalny zrzut ścieków 10 mln m³,
- b) średnio dobowa przepustowość oczyszczalni 28 tys. m³,
- c) maksymalna sekundowa przepustowość 0,4167 m³,
- d) temperatura ≤ 30 stopni Celsjusza,
- e) odczyn pH – 6,5-9,5,
- f) substancje zanieczyszczające: 1] zawiesiny ogólne ≤ 35mg/dm³, 2] wskaźnik BZT₅ ≤ 15 mgO₂/dm³, 3] wskaźnik ChZT_{Cr} ≤ 125 mgO₂/dm³, 4] azot ogólny ≤ 10 mg N/dm³, 5] fosfor ogólny ≤ 1 mg P/dm³,
- g) substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego: 1] rtęć ≤ 0,06 mg/Hg/l (średniodobowo) oraz ≤ 0,03 mg/Hg/l (średniomiesięcznie), 2] kadm ≤ 0,4 mg/Cd/l (średniodobowo) oraz ≤ 0,2 mg/Cd/l (średniomiesięcznie), 3] tetrachlorometan ≤ 3,0 mg/CCl₄/l (średniodobowo) oraz ≤ 1,5 mg/CCl₄/l (średniomiesięcznie), 4] pentachlorofenol i pochodne ≤ 2,0 mg/PCP/l (średniodobowo) oraz ≤ 1,0 mg/PCP/l (średniomiesięcznie), 5] heksachlorobenzen ≤ 2,0 mg/HCB/l (średniodobowo) oraz ≤ 1,0 mg/HCB/l (średniomiesięcznie), 6] trichlorometan ≤ 2,0 mg/CHCl₃/l (średniodobowo) oraz ≤ 1,00 mg/CHCl₃/l (średniomiesięcznie), 7] 1,2-dichloroetan ≤ 0,2 mg/EDC/l (średniodobowo) oraz ≤ 0,1 mg/EDC/l (średniomiesięcznie), 8] trichloroetylen ≤ 0,2 mg/TRI/l (średniodobowo) oraz ≤ 0,1 mg/TRI/l (średniomiesięcznie), 9] tetrachloroetylen ≤ 1,0 mg/PER/l (średniodobowo) oraz ≤ 0,5 mg/PER/l (średniomiesięcznie), 10] trichlorobenzen ≤ 0,1 mg/TCB/l (średniodobowo) oraz ≤ 0,05 mg/TCB/l (średniomiesięcznie),
- h) pozostałe substancje zanieczyszczające: 1] węglowodory ropopochodne (≤ 15 mg/l), 2] cynk (≤ 2 mg Zn/l), 3] miedź (≤ 0,5 mg Cu/l), 4] nikiel (≤ 0,5 mg Ni/l), 5] zawiesiny łatwoopadające (≤ 0,5 mg/l), 6] ogólny węgiel organiczny (≤ 30,0 mg C/l), 7] azot amonowy (≤ 10,0 mg N_{nh4}/l), 8] azot azotanowy (≤ 30,0 mg N_{no3}/l), 9] azot azotynowy (≤ 1,0 mg N_{no2}/l), 10] chlorki (≤ 1000,0 mg Cl/l), 11] siarczany (≤ 500,0 mg SO₄/l), 12] sól (≤ 800,0 mg N_A/l), 13] potas (≤ 80,0 mg K/l), 14] żelazo ogólne (≤ 10,0 mg Fe/l), 15] glin (≤ 3,0 mg Al/l), 16] antymon (≤ 0,3 mg Sb/l), 17] arsen (≤ 0,1 mg As/l), 18] bar (≤ 2,0 mg Ba/l), 19] beryl (≤ 1,0 mg Be/l), 20] bor (≤ 1,0 mg B/l), 21] cyna (≤ 2,0 mg Sn/l), 22] chrom⁺⁶ (≤ 0,1 mg Cr/l), 23] chrom ogólny (≤ 0,5 mg Cr/l), 24] kobalt (≤ 1,0 mg Co/l), 25] molibden (≤ 1,0 mg Mo/l), 26] ołów (≤ 0,5 mg Pb/l), 27] selen (≤ 1,0 mg Se/l), 28] srebro (≤ 0,1 mg Ag/l), 29] tal (≤ 1,0 mg Tl/l), 30] tytan (≤ 1,0 mg Ti/l), 31] wanad (≤ 2,0 mg V/l), 32] chlor wolny (≤ 0,2 mg Cl₂/l), 33] chlor całkowity (≤ 0,4 mg Cl₂/l), 34] cyjanki wolne (≤ 0,1 mg CN/l), 35] cyjanki związane (≤ 5,0 mg CN/l), 36] fluorki (≤ 25,0 mg F/l), 37] rodanki (≤ 10,0 mg CNS/l), 38] siarczki (≤ 0,2 mg S/l), 39] aldehyd mrówkowy (≤ 2,0 mg/l), 40] akrylonitryl (≤ 20,0 mg/l), 41] fenole lotne (≤ 0,1 mg/l), 42] insektycydy z grupy węglowodorów chlorowanych (≤ 0,5 ug/l), 43] insektycydy fosforoorganiczne i karbaminianowe (≤ 10,0 ug/l), 44] kaprolaktam (≤ 10,0 mg/l), 45]

sufrykanty anionowe ($\leq 5,0$ mg/l), 46] sufrykanty niejonowe ($\leq 10,0$ mg/l), 47] substancje ekstrahujące się eterem naftowym ($\leq 50,0$ mg/l), 48] lotne węglowodory aromatyczne BTX ($\leq 0,1$ mg/l), 49] AOX ($\leq 1,0$ mg Cl/l).

Ponadto ponownie umożliwiono w sytuacjach awaryjnych (intensywnych opadów, zwiększonym dopływie ścieków i utracie wolnych pojemności) wprowadzanie nadmiaru ścieków oczyszczonych w części mechanicznej do zarurowanej części Kanału Bielawskiego w punkcie o współrzędnych $X=5594566,13$, $Y=6454751,76$ (bez określenia parametrów tych ścieków) pod warunkami: 1] maksymalnego dopuszczalnego czasu trwania jednego zrzutu (12 godz.) oraz 2] maksymalnej dopuszczalnej ilości zrzutów (10 razy na rok). Pozostawiono dotychczasowe punkty kontrolne: ilościowy i jakościowy – z częstotliwością określoną w przepisach w regularnych odstępach czasu. Badania obejmować miały następujące wskaźniki: substancje zanieczyszczające (24 próbki pobierane w ciągu roku), substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego oraz pozostałe substancje zanieczyszczające (nie rzadziej niż raz na dwa miesiące). Ponadto zachowano pomiar jakości wód płynących rzeki Nysy Kłodzkiej (20 metrów powyżej i 400 metrów poniżej wylotu), w regularnych odstępach czasu, nie rzadziej niż dwa razy w roku. Badania jakości wód rzeki obejmować miały następujące wskaźniki: 1] zawiesiny ogólne, 2] BZT₅, 3] ChZT_{Cr}, 4] azot ogólny, 5] fosfor ogólny, 6] węglowodory ropopochodne, 7] cynk, 8] miedź, 9] nikiel, a także 10] rtęć, 11] kadm, 12] temperaturę, 13] przewodność elektrolityczną w 20 st. C, 14] pH, 15] azot amonowy, 16] azot azotynowy, 17] chlorki, 18] siarczany, 19] sód, 20] potas, 21] żelazo ogólne, 22] glin, 23] arsen, 24] bar, 25] bor, 26] chrom ogólny, 27] kobalt, 28] ołów, 29] selen, 30] tytan, 31] fluorki, 32] siarczki oraz 33] substancje ekstrahujące się eterem naftowym (bez określania ich dopuszczalnych poziomów).

Powyższa decyzja obowiązywała do dnia zakończenia niniejszej kontroli NIK. Odnośnie złożenia przez Spółkę w 2023 roku wniosku o zmianę pozwolenia wodnoprawnego, w tym zakresu jakościowego odprowadzanych ścieków Prezes Spółki wyjaśniła że *Spółka złożyła wniosek o zmianę pozwolenia wodnoprawnego w 2023 roku ponieważ Wody Polskie w grudniu 2022 roku wszczęły postępowanie administracyjne w sprawie wygaszenia pozwolenia wodnoprawnego z listopada 2021 roku dla Umicore. W toku tego postępowania wyjaśniane były m.in. kwestie związane z parametrami odprowadzanych ścieków, w tym dopuszczalnością obecności niektórych substancji (bor, chrom ogólny, kobalt, fluorki), a Umicore 25 stycznia 2023 roku wystąpiło do nas o zaktualizowanie warunków technicznych oraz zmianę pozwolenia wodnoprawnego naszej Spółki. Pismem z 13 lutego 2023 roku poinformowaliśmy wnioskodawcę (UMICORE) o braku konieczności zmiany pozwolenia wodnoprawnego, zaznaczając jednocześnie iż zwrócimy się w tej sprawie z wnioskiem o zmianę mając na uwadze możliwość prowadzenia przez ten podmiot działalności oraz uniknięcie przedłużania sporu z PGW Wody Polskie (kopię omawianej korespondencji z tym związanej załączam). Przyczyną tej sytuacji była zmiana interpretacji przez Wody Polskie (przedsiębiorstwo wodociągowo kanalizacyjne może określać dopuszczalne stężenia dla*

parametrów ścieków przemysłowych wyłącznie ujętych w posiadanym pozwoleniu wodnoprawnym – wcześniej uwzględniając także m.in. możliwości technologiczne posiadanej oczyszczalni ścieków).

(akta kontroli str. 73-82, 228-238)

Spółka w latach 2019-2024 nie posiadała szczegółowych informacji na temat urządzeń podczyszczających ścieki zainstalowanych w zakładzie zajmującym się produkcją komponentów do akumulatorów elektrycznych, jednak jak wyjaśniła Prezes Spółki *dysponujemy materiałami i informacjami, które podmiot prowadzący zakład lub biuro projektowe działające na jego zlecenie przedkładało WiK AKWA w załączeniu do wniosków o wydanie warunków technicznych, tj. wyciągiem z projektu wykonawczego w zakresie przyłączy zewnętrznych, stanowiącym załącznik do uzgodnienia branżowego. Przedmiotowa dokumentacja projektowa nie zawiera informacji o zastosowanych rozwiązaniach technicznych służących do podczyszczania ścieków. Podstawowe informacje o schemacie technologicznym zakładu znajdują się w „Operacie wodnoprawnym na wprowadzanie do urządzeń kanalizacyjnych innego podmiotu ścieków przemysłowych z zakładu UMICORE”, na podstawie którego wydano pozwolenie wodnoprawne.*

(akta kontroli str. 34, 228-238)

Spółka na bieżąco otrzymywała natomiast pozwolenia wodnoprawne wydawane w latach 2019-2024 dla podmiotu prowadzącego zakład zajmujący się produkcją komponentów do akumulatorów elektrycznych.

- 1) Trzema decyzjami Dyrektor Zarządu Zlewni w Nysie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (odpowiednio z: 17 października 2019 r., 14 kwietnia 2021 r. i 15 listopada 2021 r.¹⁶) udzielił zgody na wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych Spółki ścieków przemysłowych pochodzących z zakładu, zawierających następujące substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego: 1] azot amonowy $\leq 200 \text{ mg N}_{\text{nh4}}/\text{dm}^3$, 2] chrom ogólny $\leq 1 \text{ mg Cr}/\text{dm}^3$, 3] fosfor ogólny $\leq 5 \text{ mg P}/\text{dm}^3$, 4] kobalt $\leq 1 \text{ mg Co}/\text{dm}^3$, 5] nikiel $\leq 1 \text{ mg Ni}/\text{dm}^3$ oraz 6] węglowodory ropopochodne $\leq 15 \text{ mg}/\text{dm}^3$. Treść powyższych decyzji nie odnosiła się natomiast do parametrów: wskaźników BZT₅, ChZT_{Cr}, zawiesiny ogólnej ekstraktu eterowego, siarczanów i chlorków.
- 2) Decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Nysie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z 28 marca 2024 r. udzielono do 27 marca 2028 r. zgody na wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych Spółki ścieków przemysłowych pochodzących z zakładu, zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, w tym: 1] azot amonowy $\leq 200 \text{ mg NH}_4/\text{l}$, 2] chrom ogólny $\leq 1 \text{ mg Cr}/\text{l}$, 3] fosfor ogólny $\leq 5 \text{ mg P}/\text{l}$, 4] kobalt $\leq 1 \text{ mg Co}/\text{l}$, 5] nikiel $\leq 1 \text{ mg Ni}/\text{l}$, 6] węglowodory ropopochodne $\leq 15 \text{ mg}/\text{l}$, 7] azot azotynowy $\leq 10 \text{ mg No2}/\text{l}$, 8] bor $\leq 1 \text{ mg B}/\text{l}$, 9] fluorki $\leq 2 \text{ mg F}/\text{l}$, 10] bar $\leq 1 \text{ mg Ba}/\text{l}$ oraz 11] tytan $\leq 1 \text{ mg Ti}/\text{l}$. Ponadto pozwolenie wodnoprawne przewidywało możliwość występowania innych substancji

---

¹⁶ Decyzja Dyrektora Dyrektor Zarządu Zlewni w Nysie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z dnia 15 listopada 2021 roku udzielająca pozwolenia wodnoprawnego dla podmiotu prowadzącego zakład zajmujący się produkcją komponentów do akumulatorów elektrycznych obowiązywała do dnia jej wygaśnięcia (kolejna decyzja w tej sprawie z 28 marca 2024 roku).

zanieczyszczających w ściekach (bez określenia ich dopuszczalnych poziomów): wskaźników BZT₅ i ChZT, zawiesiny ogólnej, ekstraktu eterowego, litu, manganu, cyrkonu, wolframu, magnezu, strontu, glinu, sodu, siarczanów, chlorków i żelaza.

Prezes Spółki odnosząc się do szerszych zakresów powyższych pozwoleń wodnoprawnych dla podmiotu prowadzącego zakład zajmujący się produkcją komponentów do akumulatorów elektrycznych, w stosunku do zakresów pozwoleń wodnoprawnych posiadanych przez Spółkę (dopuszczenia azotu amonowego, chromu ogólnego, kobaltu i niklu w sytuacji niedopuszczenia tych substancji pozwoleniem wodnoprawnym Spółki z 12 stycznia 2011 roku, a w przypadku trzech pierwszych wymienionych substancji również pozwoleniem wodnoprawnym Spółki z 26 marca 2021 r., a także dopuszczenia litu, manganu, cyrkonu, wolframu, magnezu oraz strontu w sytuacji niedopuszczenia tych substancji pozwoleniem wodnoprawnym Spółki z 24 listopada 2023 roku) wyjaśniła, że *pozwolenia wodnoprawne dla zakładu Umicore wydawały Wody Polskie na wniosek Umicore i to Wody Polskie decydowały o dopuszczalnych parametrach i ich stężeniach (...).* (akta kontroli str. 228-238, 256-276)

3. Spółka na bieżąco korespondowała z podmiotem zarządzającym zakładem produkcji komponentów do akumulatorów elektrycznych. I tak m.in.:

1) W dniu 16 listopada 2018 r. otrzymała od spółki Umicore wniosek o wydanie warunków technicznych przyłączenia „zakładu produkcyjnego” do sieci kanalizacyjnej¹⁷ (bez określenia ilości poszczególnych rodzajów ścieków – socjalno-bytowych oraz sanitarno-technologicznych oraz wód opadowych). W odpowiedzi z 30 listopada 2018 r. Spółka poinformowała (pismo TT/W/5610/2018) Umicore o możliwości odbioru ścieków bytowych (50,4 m³/d) oraz ścieków technologicznych (16 m³/d), a także wód opadowych (3.517 dm³/s) po spełnieniu określonych wymogów technicznych i prawnych, w szczególności po zawarciu umowy ze Spółką (na tym etapie nie określono parametrów odbieranych ścieków). Wydane 30 listopada 2018 roku warunki techniczne zostały następnie przez Spółkę zmienione 12 lutego 2019 r. (pismo TT/W/922/2019) przy czym nie zmieniono wcześniej ustalonych ilości ścieków poszczególnych kategorii, wskazano jednak m.in. wymagany skład odprowadzanych ścieków sanitarno-technologicznych, a zawartość poszczególnych substancji bądź wysokość poszczególnych wskaźników określono maksymalnie na:

- BZT₅ – 350 gO₂/m³,
- ChZT – 800 gO₂/m³,
- zawiesina ogólna – 400 g/m³,
- azot amonowy – 200,0 Gn_{NH4}/m³,
- fosfor ogólny – 5,0 gP/m³,
- ekstrakt eterowy - 100 g/m³,
- chrom ogólny - 1,0 gCr/m³,
- węglowodory ropopochodne – 15 g/m³,
- siarczany - 500 g SO₄⁻²/m³,

---

¹⁷ Warunki techniczne przyłączenia obiektu do sieci kanalizacyjnej – zwane dalej „warunkami technicznymi”.

- chlorki - 1000g Cl/m³,
- odczyn pH - 6,5-9,5,
- temperatura dopuszczalna - 35° C.

Ponadto zgodnie z treścią tego pisma, dostawca ścieków powinien przestrzegać wymagań przewidzianych *rozporządzeniem w sprawie dostawców ścieków przemysłowych*. (akta kontroli str. 90-97)

- 2) W dniu 14 czerwca 2019 r. Spółka otrzymała wniosek o wydanie aktualizacji warunków technicznych, ze zwiększonym zapotrzebowaniem dostaw ścieków: 52 m³/d na cele socjalno-bytowe oraz 20 m³/d na cele technologiczne (od lipca 2020 roku do grudnia 2021 roku) oraz: 90 m³/d na cele socjalno - bytowe i 20 m³/d na cele technologiczne (od 2022 roku) z jednoczesną prośbą o podanie dopuszczalnych parametrów następujących substancji: kobaltu, niklu, manganu oraz litu. W odpowiedzi z 24 czerwca 2019 r. (pismo bez znaku) Spółka potwierdziła możliwość odbioru wnioskowanych ilości ścieków oraz doprecyzowała parametry (przy zachowaniu pozostałych dotychczasowych parametrów) o wnioskowane substancje, tj.: 1] kobalt 1 mgCo/l, 2] nikiel - 1 mgNi/l, 3] mangan - 5 mgMn/l oraz 4] lit 1 mgLi/l. (akta kontroli str. 98-105)
- 3) Spółka podpisała 15 listopada 2019 r. pierwszą umowę ze spółką Umicore (na czas nieokreślony) na zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z nieruchomości położonej w Radzikowicach (działka nr 464/20 obr. 018) oraz Goświnowicach (działka nr 355/9 obr. 0004) „na warunkach określonych ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz obowiązującym na terenie Gminy regulaminem dostarczania wody i odprowadzania ścieków”. W umowie tej przewidziano m.in., że:
  - a) dostarczana woda (100 m³ miesięcznie) będzie wykorzystywana na „cel socjalny pracowników budowy oraz budowę”,
  - b) miejscem odbioru ścieków jest „włączenie do sieci zewnętrznej” (§ 3 podpisanej umowy),
  - c) ilość odprowadzonych ścieków ustalono jako ilość dostarczonej wody wskazaną przez wodomierz główny „minus wskazanie wodomierza mierzącego ilość wody do podlewania zieleni” (§§ 8, 11 i 13 umowy); nie określono przy tym rodzajów oraz jakichkolwiek parametrów tych ścieków (w tym parametrów określonych przez Spółkę w warunkach technicznych z 24 czerwca 2019 r.); odbierane ścieki związane jednak miały być z prowadzoną budową,
  - d) w pkt. 2 załącznika nr 1 do ww. umowy przewidziano bieżącą kontrolę przez Spółkę ilości i jakości odprowadzanych „ścieków bytowych i ścieków przemysłowych” oraz kontrolę wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych, a także przestrzegania warunków odprowadzania ścieków do wód i do ziemi, jednak bez określenia sposobu przeprowadzania oraz częstotliwości tych kontroli.

Jednocześnie w omawianej umowie nie przewidziano jakichkolwiek ścieków dostarczanych (dowożonych) przez ten podmiot na miejską oczyszczalnię ścieków poza siecią kanalizacyjną (na tzw. punkt zlewny). (akta kontroli str. 106-115)

- 4) Kolejnym wnioskiem z 8 września 2020 roku (uzupełniony 28 września 2020 r.) zwrócono się do Spółki o wydanie aktualizacji warunków technicznych. W odpowiedzi z 8 października 2020 r. (pismo TT/W/a/6057/2020) Spółka potwierdziła możliwość odbioru ścieków w ilościach: 66 m³/d „ścieków sanitarnych” oraz 76 m³/d „ścieków technologicznych” (począwszy od października 2020 roku do grudnia 2021 roku), a także 132,2 m³/d „ścieków sanitarnych” i 76 m³/d „ścieków technologicznych” (od 2022 roku) oraz pozostawienie bez zmian parametrów ścieków przewidzianych pismem z 24 czerwca 2019 roku. (akta kontroli str. 116-118)
- 5) Wnioskiem z 1 lutego 2021 r. Umicore wystąpiło do Spółki o aktualizację warunków technicznych, w zakresie m.in. uzgodnienia warunków na lata 2022-2025 – przewidziano wytwarzanie następujących ilości: 1] „ścieków „sanitarnych” 132 m³/d (lata 2022-2023) oraz 138 m³/d (lata 2024-2025), 2] „ścieków „technologicznych”: 76 m³/d (2022 rok), 96,5 m³/d (2023 rok), 111 m³/d (2024 rok) i 128 m³/d (2025 rok), a także odbiór siedmiu dm³/s ścieków „sanitarnych i technologicznych” z obu punktów odbioru (tzw. punktu nr 1 oraz tzw. punktu nr 3) w latach 2022-2025. W odpowiedzi z 26 lutego 2021 r. (pismo TT/W/a/662/2021) Spółka potwierdziła możliwość odbioru wnioskowanych ilości ścieków, przy zachowaniu dotychczas ustalonych parametrów ścieków. Prezes Spółki wyjaśniła, iż *Spółka określa warunki techniczne przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na wniosek podmiotu ubiegającego się o przyłączenie, ujmujące docelowe ilości i jakości ścieków dla danego zamierzenia inwestycyjnego. W przytoczonych aktualizacjach warunków uwzględniono poszczególne rodzaje ścieków oraz ilości tych ścieków w odpowiedzi na wnioski złożone przez UMICORE POLAND Sp. z o.o., które to rodzaje i ilości określały. Umowa z dnia 15 listopada 2019 r. dotyczy ścieków bytowych. Zapisy umowne dają Spółce prawo i możliwość kontroli, jednakże nie ustala się do ich przeprowadzenia sposobu i częstotliwości kontroli. Kontrola jest przeprowadzana w przypadku wystąpienia uzasadnionych okoliczności i jest możliwa np. w studni na sieci kanalizacyjnej.* (akta kontroli str. 119-136, 228-238)
- 6) Pismem z 19 kwietnia 2021 r. Spółka została poinformowana przez podmiot dostarczający ścieki o wypowiedzeniu umowy z 15 listopada 2019 r. za porozumieniem stron i potwierdziła jej wygaśnięcie – co omówiono szerzej w pkt. 1 *Stwierdzone nieprawidłowości*.
Wcześniej (6 kwietnia 2021 r.) Spółka podpisała z Umicore kolejną umowę na czas nieokreślony na odprowadzanie ścieków z nieruchomości położonej w Radzikowicach 1 C „na warunkach określonych ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz obowiązującym na terenie Gminy regulaminem dostarczania wody i odprowadzania ścieków”. W umowie tej przewidziano m.in., że:
- miejszem odbioru ścieków jest „pierwsza studzienka licząc od strony sieci zewnętrznej” (§ 3 umowy),
  - prognozowaną ilość odprowadzonych ścieków ustalono na: 66 m³/d (2021 rok), 132,2 m³/d (lata 2022-2023 i 2025 rok), 138 m³/d (2024 rok) ścieków sanitarnych oraz 76 m³/d (lata 2021-2022), 96,5 m³/d (2023 rok), 111 m³/d (2024 rok) i 127,7 m³/d (2025 rok) ścieków technologicznych,

- c) w § 2 załącznika nr 2 do ww. umowy przewidziano możliwość kontroli laboratoryjnej przez Spółkę (minimum raz na kwartał) jakości odprowadzanych ścieków – utrzymano przy tym parametry ścieków ustalone w warunkach technicznych z czerwca 2019 roku – co omówiono szerzej w pkt. *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Aneksem z 17 grudnia 2021 roku wprowadzono zmiany do umowy z 6 kwietnia 2021 r. (obowiązującego od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 roku) polegające m.in. na:

- a) zmianie nazewnictwa ze „ścieki sanitarne” na „ścieki bytowe” oraz ze „ścieki technologiczne” na „ścieki przemysłowe” (§ 1 ww. aneksu),
b) zobowiązaniu dostarczenia dla Spółki aktualnego pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków przemysłowych (§ 5 aneksu). Prezes Spółki wyjaśniła, że zmiana nazewnictwa wynikała z dostosowania zapisów umownych do definicji zawartych w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę¹⁸ oraz ustawie Prawo wodne¹⁹.

(akta kontroli str. 137-159)

- 7) Wnioskiem z 11 kwietnia 2022 r. Umicore wystąpiło do Spółki o aktualizację warunków technicznych. Zakres aktualizacji obejmował uwzględnienie dodatkowych substancji w ściekach, tj.: 1] boru (1 mgB/l) i 2] fluorków (2 mgF/l). W odpowiedzi z 13 kwietnia 2022 r. (pismo TT/W/a/2345/2022) Spółka potwierdziła zmianę warunków technicznych w tym zakresie i pozostawienie pozostałych warunków. W nawiązaniu do zmiany warunków technicznych kolejnym aneksem z 16 maja 2022 roku wprowadzono zmiany do umowy z 6 kwietnia 2021 r. (obowiązującym od 1 czerwca 2022 roku do 31 grudnia 2022 roku) polegające m.in. na doprecyzowaniu parametrów odbieranych ścieków o „bor” i „fluorki”. Prezes Spółki wyjaśniła, że *Spółka wydaje warunki techniczne przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na wniosek podmiotu ubiegającego się o przyłączenie. To podmiot ubiegający się o przyłączenie zna charakter prowadzonej przez siebie działalności i to on winien określić jakie substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska będzie emitował. Spółka winna odnieść się do takiego wniosku, wydając lub nie zgodę na wprowadzanie tychże substancji do sieci kanalizacyjnej oraz określić ich stężenia dopuszczalne.*

(akta kontroli str. 160-168, 228-238)

- 8) Wnioskiem z 3 października 2022 r. Umicore wystąpiło do Spółki o aktualizację warunków technicznych. Zakres aktualizacji obejmował m.in. uzgodnienie warunków na lata 2026-2030 – przewidziano wytwarzanie następujących ilości ścieków „bytowych”: 357 m³/d (2026 rok), 383 m³/d (2027 rok), 521 m³/d (2028 rok) i 745 m³/d (lata 2029-2030) oraz „technologicznych”: 148 m³/d (2026 rok), 209,5 m³/d (2027 rok), 315,5 m³/d (2028 rok), 519,7 m³/d (lata 2029-2030), a także odbiór siedmiu dm³/s ścieków „bytowych i technologicznych (ściek przemysłowy)” ze wszystkich sześciu punktów odbioru (tzw. punktu nr 1 oraz tzw. punktu nr 3-7) w latach 2026-2030. W odpowiedzi z 25 października 2022 r. (pismo TT/W/Z/6620/2022) Spółka odnosząc się do znaczącego wzrostu zapotrzebowania na odbiór ścieków

---

¹⁸ Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024 r. poz. 757).

¹⁹ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, ze zm.).

wystąpiła o ponowną analizę zapotrzebowania w tym zakresie ponieważ „Spółka nie będzie miała możliwości technicznych odbioru ścieków za pośrednictwem posiadanej i eksploatowanej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (...) Spółka i Gmina nie posiadają odpowiednich środków finansowych na przeprowadzenie przebudowy oczyszczalni ścieków w Nysie” natomiast podtrzymała aktualność dotychczasowych warunków technicznych. (akta kontroli str. 169-176)

- 9) Aneks nr 4 z 30 grudnia 2022 roku wprowadzono zmiany do umowy z 6 kwietnia 2021 r. (obowiązujące od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 roku) polegające m.in. na zmianie nazewnictwa ze „ścieki sanitarne” na „ścieki bytowe” oraz z „ścieki technologiczne” na „ścieki przemysłowe” (§ 1 ww. aneksu nr 4). Z kolei aneksem nr 5 z 28 kwietnia 2023 roku wprowadzono zmiany do umowy z 6 kwietnia 2021 r. (obowiązujące od 1 maja do 30 czerwca 2023 roku) polegające m.in. na zmianie nazewnictwa ze „ścieki sanitarne” na „ścieki bytowe” oraz z „ścieki technologiczne” na „ścieki przemysłowe” (§ 1 aneksu nr 5) – co szerzej omówiono w pkt *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zarówno w umowie z kwietnia 2021 roku, jak i aneksach do tej umowy nie przewidziano ścieków dostarczanych (dowożonych) na miejską oczyszczalnię ścieków poza siecią kanalizacyjną.

(akta kontroli str. 139-159, 177-182)

- 10) Spółka 1 lipca 2023 r. podpisała z Umicore kolejną umowę (na czas nieokreślony) na zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z nieruchomości położonej w Radzikowicach 1 C „na warunkach określonych ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz obowiązującym na terenie Gminy regulaminem dostarczania wody i odprowadzania ścieków”. W umowie tej zachowano dotychczasowe zapisy dotyczące odbioru ścieków, w tym parametry jakościowe odbieranych ścieków.

Pismem z 15 stycznia 2024 r. (TT/W/98/2024) Spółka poinformowała Umicore m.in. o: 1] otrzymaniu ostatecznej decyzji Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie o pozwoleniu wodnoprawnym z 24 listopada 2023 r. (omówionej szerzej w pkt 2.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego), 2] aktualizacji i ujednoczeniu warunków technicznych, 3] braku możliwości wnioskowanych zwiększonych dostaw wody oraz odbiorów ścieków za pośrednictwem posiadanej infrastruktury. Jednocześnie rozszerzono parametry odbieranych ścieków o następujące wskaźniki: 1] azot azotynowy – 10 mg N_{NO2}/dm³, 2] bar – 1 mg Ba/l, 3] tytan – 1 mg Ti/l, 4] glin – 1 mg Al/l, 5] żelazo ogólne 1 mg Fe/l, a także 6] sól 1 mg Na/l. Z kolei inne wskaźniki zmieniono: 1] chrom ogólny 1,0 mg Cr/l, 2] fosfor ogólny – 5,0 mg P/dm³, 3] węglowodory ropopochodne – 15 mg/l, 4] BZT₅ – 350 mgO₂/dm³, 5] ChZT – 800 mgO₂/dm³, 6] zawiesina ogólna – 400mg/dm³, 7] siarczany 500 mg SO₄²⁻/l oraz 8] chlorki 1000mg Cl⁻/l. Ponadto zgodnie z treścią tego pisma dostawca ścieków powinien przestrzegać wymagań przewidzianych rozporządzeniem w sprawie dostawców ścieków przemysłowych.

Parametry jakościowe ścieków zawarte w warunkach technicznych od 15 stycznia 2024 roku nie przewidywały dwóch dotychczasowych substancji (litu i manganu). Prezes Spółki wyjaśniła że *powodem uwzględnienia tych parametrów we wcześniejszych warunkach technicznych było to, że spółka Umicore zamieściła je w swoich wnioskach. Z uwagi na to, że w pozwoleniu wodnoprawnym dotyczącym oczyszczalni ścieków nie ujęto manganu i litu, a zgodnie z aktualnym stanowiskiem Wód Polskich spółka może określać warunki techniczne jedynie dla tych parametrów, które ujęte są w pozwoleniu wodnoprawnym dla oczyszczalni ścieków, nie umieszczono tych parametrów w warunkach technicznych I.dz TT/W/98/2024 z 15.01.2024 r. Zmiana interpretacji dotycząca zawartości substancji i innych związków w ściekach oczyszczonych nastąpiła w trakcie procedowania przez Umicore pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków do kanalizacji, którego wydanie zostało uzależnione od zmiany pozwolenia wodnoprawnego dla oczyszczalni ścieków.*

W dniu 13 lutego 2024 r. Spółka otrzymała z Umicore ponowne zapytanie o możliwości techniczne zwiększonego odbioru ścieków w latach 2026-2030 (w związku z rozbudową zakładu oraz budową nowego zakładu dla spółki IONWAY). W odpowiedzi 6 maja 2024 r. poinformowano zainteresowany podmiot, że: 1] aktualne możliwości techniczne sieci kanalizacyjnej służącej do obsługi zakładu w 2024 roku i 2025 roku określone zostały ww. pismem z 15 stycznia 2024 r., 2] realizowane przez Gminę zadanie inwestycyjne w obrębie WSSE umożliwi odbiór ścieków z zakładu w maksymalnej ilości dobowej wynoszącej 836,5 m³/d (ilości oczekiwanej) do 2028 roku łącznie. Jednocześnie poinformowano zainteresowanych, że nie będzie możliwy odbiór ścieków w ilościach oczekiwanych od 2029 roku bez wybudowania dodatkowej tranzytowej sieci kanalizacyjnej wraz z przebudową miejskiej oczyszczalni ścieków. Jednocześnie Prezes Spółki zaprosiła wnioskodawców na spotkanie w sprawie uzgodnienia kwestii inwestycyjnych oraz koordynacji działań. Prezes Spółki wyjaśniła, że *do dnia dzisiejszego spotkanie nie odbyło się z nieznanymi nam powodów.*

Z kolei w dniu 22 października 2024 r. Spółka podpisała z Umicore aneks nr 1 załącznika nr 2 do ww. umowy z 1 lipca 2023 r. ze wsteczną mocą obowiązującą (od 1 czerwca 2024 r.) – co omówiono szerzej w pkt. 1 *Stwierdzone nieprawidłowości.*

Powyższy aneks obejmował m.in.: dodatkowe bądź zmienione parametry jakościowe odprowadzanych ścieków, które nie powinny przekraczać następujących wartości:

- azot azotynowy – 10 g N_{No2}/m³ (wcześniej w umowie nie przewidziany),
- bor – 1 g B/m³ (wcześniej 1 mgB/l),
- kobalt 1 gCo/m³ (wcześniej 1 mgCo/l),
- nikiel – 1 mgNi/m³ (wcześniej – 1 mgNi/l),
- fluorki 2 g F/m³ (wcześniej – 2 mgF/l),
- bar – 1 g/m³ (wcześniej w umowie nie przewidziany),
- tytan – 1 g/m³ (wcześniej w umowie nie przewidziany),
- glin – 1 g Al/m³ (wcześniej w umowie nie przewidziany),
- żelazo ogólne – 1 g Fe/m³ (wcześniej w umowie nie przewidziane),
- sód – 1 g Na/m³ (wcześniej w umowie nie przewidziany).

Pozostawiono niezmienione wartości dotyczące następujących substancji: azot amonowy, chrom ogólny, fosfor ogólny, węglowodory ropopochodne, siarczany, chlorki bądź wskaźników: BZT₅, ChZT, zawiesina ogólna, odczyn pH oraz temperatura dopuszczalna. Z kolei z listy substancji ujętych w umowie z 1 lipca 2023 r. usunięte zostały dwie pozycje (lit oraz mangan).

Jednocześnie w omawianej umowie nie przewidziano jakichkolwiek ścieków dostarczanych (dowożonych) przez ten podmiot na miejską oczyszczalnię ścieków poza siecią kanalizacyjną (na tzw. punkt zlewny).

(akta kontroli str. 183-223, 228-238)

4. W okresie objętym kontrolą Spółka prowadziła bieżący monitoring wody, ścieków, komunalnych osadów ściekowych, a także wód rzeki Nysy Kłodzkiej, w tym uwzględniający odbiór ścieków przemysłowych od podmiotu zajmującego się produkcją komponentów do akumulatorów elektrycznych.

1. Od kwietnia 2022 roku Spółki prowadziła badania kontrolne tzw. ścieków surowych – odprowadzanych z zakładu Umicore (miejscami poboru próbek były studnie próbkowe S1 oraz S3 w zależności od badania, a metoda poboru danej próbki manualna bądź automatyczna) – co omówiono szerzej w pkt. 2. *Stwierdzone nieprawidłowości.*

We własnym laboratorium Spółki (posiadającym akredytację Polskiego Centrum Akredytacji) weryfikowano następujący skład bądź parametry: BZT₅, ChZT, zawiesiny ogólne, azot amonowy, fosfor ogólny, chlorki, siarczany, pH oraz temperaturę pobranych próbek. Z kolei akredytowanemu podmiotowi zewnętrznemu zlecano badanie próbek ścieków w zakresie: fluorków, boru, kobaltu, chromu, niklu, litu i manganu, a także węglowodorów ropopochodnych i substancji ekstrahujących się eterem naftowym, tj. wszystkich substancji wymaganych obowiązującymi umowami do 1 czerwca 2024 roku. Po 1 czerwca 2024 roku kontynuowano badania tzw. ścieków surowych – odprowadzanych z zakładu Umicore w tym samym zakresie składu i parametrów mimo, iż podpisana z tym podmiotem umowa wprowadziła zaostżone parametry jakościowe ścieków (w zakresie: azotu azotynowego, baru, tytanu, glinu, żelaza ogólnego oraz sodu) – co szerzej omówiono w pkt. 3. *Stwierdzone nieprawidłowości.*

W laboratorium Spółki i podmiocie zewnętrznym wykonywano badania: w 2022 roku w kwietniu, czerwcu, lipcu i październiku, w 2023 roku te same badania w marcu, czerwcu, wrześniu, październiku i grudniu, z kolei w 2024 roku w marcu, czerwcu, wrześniu i grudniu.

W wyniku przeprowadzonych badań ścieków surowych: odnotowano podwyższone poziomy przede wszystkim fosforu ogólnego, a dodatkowo zawiesiny ogólnej i BZT₅ (w próbce z kwietnia 2022 roku stwierdzono 12 mg/l fosforu wobec wymaganego 5g/m³ oraz zawiesiny 490 mg/l wobec wymaganej 400 g/m³, w próbce z czerwca 2022 roku stwierdzono 11,5 mg/l fosforu wobec wymaganego 5g/m³, w próbce z lipca 2022 roku stwierdzono 14 mg/l fosforu wobec wymaganego 5g/m³ oraz 430 mg/l BZT₅ wobec wymaganego 350 g /m³, w próbce z października 2022 roku stwierdzono 9,2 mg/l fosforu wobec wymaganego 5g/m³, w próbce z marca 2023 roku stwierdzono 15,8 mg/l fosforu wobec wymaganego 5g/m³, w próbce z czerwca 2023 roku stwierdzono 9,5 mg/l fosforu wobec wymaganego

5g/m³, w próbce z września 2023 roku stwierdzono 7,5 mg/l fosforu wobec wymaganego 5g /m³, w próbce z października 2023 roku stwierdzono 14,7 mg/l fosforu wobec wymaganego 5g/m³, w próbce z grudnia 2023 roku stwierdzono 6 mg/l fosforu wobec wymaganego 5g/m³, w próbkach z marca 2024 roku stwierdzono 10 mg/l oraz 19,2 mg/l fosforu wobec wymaganego 5g/m³ oraz 400 mg/l BZT₅ wobec wymaganego 350 g/m³. W próbkach z czerwca 2024 roku stwierdzono 8,12 mg/l i 14,5 mg/l fosforu wobec wymaganego 5g/m³ zaś w próbkach z września 2024 roku stwierdzono 15,2 mg/l i 9 mg/l fosforu wobec wymaganego 5g/m³. W próbkach z grudnia 2024 roku stwierdzono 18,2 mg/l i 9,75 mg/l fosforu wobec wymaganego 5g/m³ oraz 420 mg/l BZT₅ wobec wymaganego 350 g/m³. Prezes Spółki wyjaśniła, że *Spółka podjęła działania zgodnie z obowiązującą taryfą dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków obowiązującą na terenie gminy Nysa w 2022 r. (załącznik do punktu 4.3 taryfy pkt. 2 - metodyka naliczania opłat za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych) oraz z zgodnie z zapisami umowy. W badanych ściekach nie występowały przekroczenia ilości ładunku wskaźników zanieczyszczeń określonych w umowie.*

Zapisy wynikające z obowiązujących na terenie Gminy Nysa taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków²⁰ (metodyka naliczania opłat za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych) skutkowały brakiem opłat (pomimo powyższych przekroczeń wybranych wskaźników) na podmiot zajmujący się produkcją komponentów do akumulatorów elektrycznych, ze względu na istotnie większe zadeklarowane dobowe zapotrzebowanie na wodę i ścieki, od faktycznego wykonania, wynoszące kolejno: 20,9% (2020 rok), 18,8% (2021 rok), 10,9% (2022 rok), 18,6% (2023 rok) oraz 17,9% (2024 rok) zadeklarowanego dobowego zapotrzebowania. Prezes Spółki wyjaśniła: *w związku z wielokrotnie aktualizowanymi wnioskami o wydanie warunków technicznych spółka AKWA miała wiedzę i świadomość o zmianach zapotrzebowania w ilości wody i ścieków dla potrzeb spółki Umicore. AKWA opierała się na wnioskach, w umowach zostało to zapisane jako ilości prognozowane. Formalnie Spółka AKWA nie ma podstaw prawnych do żądania od Spółki Umicore zmiany deklarowanych ilości ścieków i wody.*

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, na potrzebę podjęcia działań zmierzających do zweryfikowania prawidłowości zgłoszeń podmiotu zajmującego się produkcją komponentów do akumulatorów elektrycznych na zapotrzebowanie ilościowe wody i ścieków.

W pozostałych zakresie próbki zbadanych ścieków surowych utrzymywały wymagane normy.

(akta kontroli str. 83-87, 89, 228-238, 255, 277-372, 1632-1671)

2. W latach 2019-2024 roku Spółka systematycznie prowadziła badania kontrolne tzw. ścieków oczyszczonych. We własnym laboratorium Spółki weryfikowano następujący skład bądź parametry: BZT₅, ChZT, zawiesiny

---

²⁰ Decyzje Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu PGW Wody Polskie w sprawie zatwierdzenia taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków (z dnia 10 maja 2018 roku, 12 lutego 2020 roku, 12 stycznia 2023 roku oraz z 14 października 2024 roku).

ogólne, azot ogólny, azot Kjeldahla, azot azotanowy i azot azotynowy, fosfor ogólny pH oraz temperaturę pobranych próbek.

Z kolei akredytowanemu podmiotowi zewnętrznemu zlecano badanie próbek ścieków w zakresie: substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (rtęci, kadmu, tetrachlorometanu, pentachlorofenolu, heksachlorobenzenu, trichlorometanu, 1,2-dichloroetanu, trichloroetyleny, tetrachloroetyleny, trichlorobenzenu) oraz pozostałych substancji zanieczyszczających (węglowodorów ropopochodnych, cynku, miedzi, niklu, ogólnego węgla organicznego, azotu amonowego, chlorków, siarczanów, sodu, potasu, żelaza ogólnego, glinu, antymonu, arsenu, baru, berylu, boru, cyny, chrom+6 i ogólnego, kobaltu, molibdenu, ołowiu, selenu, srebra, talu tytanu, wanadu, chloru wolnego i całkowitego, cyjanów wolnych i związanych, fluorków, rodanów, siarczków, aldehydu mrówkowego akrylonitrylu, fenoli lotnych, insektycydów fosforoorganicznych i karbaminianowych, kaprolaktamu, sufrykantów anionowych i niejonowych, substancji ekstrahujących się eterem naftowym, BTX i AOX).

Próbki tzw. ścieków oczyszczonych zbadanych we własnym laboratorium Spółki oraz zewnętrznym laboratorium w latach 2019-2024 potwierdzały zachowanie wymaganych norm ścieków oczyszczonych – wynikających z obowiązujących w tym okresie pozwoleń wodnoprawnych Spółki.

(akta kontroli str. 228-238, 373-648, 1316-1631)

3. Od października 2019 roku prowadzono badania kontrolne wód powierzchniowych rzeki Nysy Kłodzkiej (poniżej i powyżej wylotu ścieków z oczyszczalni), przy czym sprawozdania wskazywały, iż do grudnia 2021 roku badania wykonywano 20 metrów powyżej oraz 20 metrów poniżej wylotu ścieków z oczyszczalni – co omówiono szerzej w pkt. 4.A. *Stwierdzone nieprawidłowości*. Od maja 2022 roku badania wykonywano natomiast 20 metrów powyżej i 400 metrów poniżej wylotu ścieków z oczyszczalni.

Do października 2023 roku we własnym laboratorium Spółki weryfikowano następujący skład i parametry wód powierzchniowych: BZT₅, ChZT, zawiesiny ogólne, azot azotanowy, azot azotynowy, azot ogólny, azot Kjeldahla i fosfor ogólny (badania te nie wykazywały istotnych różnic w obu badanych punktach poboru). W 2019 roku wykonano badania w październiku i grudniu, w 2020 roku w lipcu i grudniu, w 2021 roku we wrześniu i grudniu, w 2022 roku w lipcu i listopadzie, a także w kwietniu i październiku 2023 roku. Przeprowadzone badania potwierdzały spełnianie wymagań posiadanych pozwoleń wodnoprawnych.

Od maja 2019 roku Spółka zlecała badania wód powierzchniowych rzeki Nysy Kłodzkiej w podmiocie zewnętrznym. Zewnętrzne laboratorium badało następujący skład bądź parametry: 1] od maja 2019 roku węglowodory ropopochodne, 2] od lipca 2022 roku dodatkowo miedź, cynk i nikiel – co omówiono szerzej w pkt 4.B. *Stwierdzone nieprawidłowości*, 3] a od kwietnia 2024 roku dodatkowo BZT₅, ChZT, zawiesiny ogólne, azot amonowy, azot azotynowy, azot ogólny, fosfor ogólny, węglowodory ropopochodne, rtęć, siarczki, tytan, substancje ekstrahujące się eterem, fluorki, chlorki, siarczany, bar, bor, selen, arsen, kobalt, żelazo, potas, glin, sól, kadm, ołów, chrom, pH, przewodność elektrolityczną w 20 st. C oraz temperaturę wody, tj. zakres badań odpowiadający posiadanemu przez Spółkę pozwoleń

wodnoprawnemu z 24 listopada 2023 roku. W 2024 roku badania wykonano w kwietniu i wrześniu, a ich wyniki przekazano organowi wydającemu pozwolenie wodnoprawne w dniu 24 lutego 2025 roku.

Prezes Spółki wyjaśniła, że *Spółka wypełniała obowiązki wynikające z treści posiadanego pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków oczyszczonych do wód lub do ziemi. Spółka po otrzymaniu wyników badań w ustalonym przepisami prawa trybie przesyłała je do Wód Polskich i WIOŚ, które to instytucje są powołane do analizowania i dalszego wykorzystywania przesłanych przez Spółkę danych.* (akta kontroli str. 228-238, 649-743)

4. W latach 2019-2024 w akredytowanym podmiocie zewnętrznym wykonywano (z częstotliwością raz na dwa miesiące) badania komunalnych osadów ściekowych z miejskiej oczyszczalni ścieków. Badania przeprowadzano według metod referencyjnych określonych w § 5 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie stosowania komunalnych osadów ściekowych²¹. W sprawozdaniach z wyników badań osadu potwierdzano, iż badany osad może być wykorzystywany w rolnictwie oraz do rekultywacji gruntów na cele rolne.

Zawartość metali ciężkich (kadmu, miedzi, niklu, ołowiu, cynku, rtęci i chromu) w badanych próbkach komunalnych osadów ściekowych każdorazowo odpowiadała wymogom załącznika nr 1 do ww. rozporządzenia. I tak w latach 2019-2024: 1] poziom kadmu mieścił się w granicach: od 0,52 do 2,76 mg/kg suchej masy (przy dopuszczalnym poziomie 20 mg/kg suchej masy), 2] poziom miedzi mieścił się w granicach: od 44,4 do 498 mg/kg suchej masy (przy dopuszczalnym poziomie 1000 mg/kg suchej masy), 3] poziom niklu mieścił się w granicach: od 9,22 do 30,4 mg/kg suchej masy (przy dopuszczalnym poziomie 300 mg/kg suchej masy), 4] poziom ołowiu mieścił się w granicach: od 15,0 do 69,6 mg/kg suchej masy (przy dopuszczalnym poziomie 750 mg/kg suchej masy), 5] poziom cynku mieścił się w granicach: od 233 do 891 mg/kg suchej masy (przy dopuszczalnym poziomie 2.500 mg/kg suchej masy), 6] poziom rtęci mieścił się w granicach: od 0,01 do 2,57 mg/kg suchej masy (przy dopuszczalnym poziomie 16 mg/kg suchej masy), zaś 7] poziom chromu mieścił się w granicach: od 8,52 do 117 mg/kg suchej masy (przy dopuszczalnym poziomie 500 mg/kg suchej masy). (akta kontroli str. 228-238, 744-1315)

5. W okresie objętym kontrolą Spółka posiadała własne laboratorium umożliwiające przeprowadzanie badań podstawowych wskaźników. W Laboratorium Badania Wody i Ścieków w Siestrzechowicach Spółki funkcjonował system zarządzania zgodny normą PN-EN ISO/IEC 17025:2005 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorujących” potwierdzony Certyfikatem Akredytacji Laboratorium Badawczego o numerze AB 572 wydanym przez Polskie Centrum Akredytacji w zakresie badań fizycznych i chemicznych ścieków oraz pobierania próbek do badań chemicznych, fizycznych i mikrobiologicznych.

Ponadto w kwietniu 2022 roku Spółka podpisała z akredytowanym podmiotem zewnętrznym umowę na wykonywanie badań fizykochemicznych próbek

---

²¹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 roku w sprawie stosowania komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 23).

ścieków i osadów z miejskiej oczyszczalni ścieków. Prezes Spółki wyjaśniła w *laboratorium Spółki badane są podstawowe wskaźniki zanieczyszczeń (zgodnie z rozporządzeniem z 2019 r.), na które laboratorium posiada akredytację. W roku 2022 z uwagi na zwiększenie zakresu badań zawarto umowę w formie pisemnej.*

(akta kontroli str. 228-238, 2165-2260)

6. W latach 2019-2024 Spółka została czterokrotnie skontrolowana przez Inspekcję Ochrony Środowiska.

1. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu (WIOŚ) we wrześniu 2019 roku sprawdził m.in. przestrzeganie warunków dotyczących ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód i do gleb, w związku ze zdarzeniem z końca sierpnia 2019 roku (śnięcia ryb w rzece Nysie Kłodzkiej). W wyniku tej kontroli ustalono przyczynę zaistniałego incydentu (przedostanie się substancji ropopochodnej z terenów nie należących do Spółki) oraz nie stwierdzono jakichkolwiek uchybień ze strony Spółki.
2. WIOŚ od lipca do sierpnia 2020 roku sprawdził m.in. przestrzeganie warunków dotyczących ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód i do gleb, a także zagospodarowania osadów ściekowych (w latach 2019-2020). W protokole kontroli wskazano m.in. brak zastrzeżeń do jakości tzw. oczyszczonych ścieków (nie stwierdzono przekroczenia przez Spółkę dopuszczalnych stężeń substancji ujętych w pozwoleniu wodnoprawnym), a także prawidłowe przesyłanie do WIOŚ wyników pomiarów jakości i ilości ścieków. Dwa stwierdzone w trakcie kontroli naruszenia przepisów nie dotyczyły gospodarki ściekowej oraz zagospodarowania osadów ściekowych.
3. WIOŚ od czerwca do grudnia 2022 roku sprawdził m.in. przestrzeganie warunków dotyczących ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód i do gleb, a także zagospodarowania osadów ściekowych (w latach 2020-2022). W jego wyniku wykazano szereg nieprawidłowości, zastosowano pouczenia, a Dyrektora ds. Technicznych Spółki ukarano mandatem w wysokości 300 zł. WIOŚ zarządził m.in.: 1] przestrzegać zapisów pozwolenia wodnoprawnego, 2] przedkładać ilości ścieków wprowadzanych do Nysy Kłodzkiej, 3] prowadzić ewidencję ilościową i jakościową odpadów, 4] powiadamiać WIOŚ o zamiarze przekazywania komunalnych osadów ściekowych do rolniczego wykorzystania, 5] poddawać grunty badaniom przed zastosowaniem komunalnych osadów ściekowych, 6] nie stosować komunalnych osadów ściekowych na terenach objętych formami ochrony przyrody. W odpowiedzi z 13 marca 2023 r. Prezes Spółki zobowiązała się do realizacji wszystkich powyższych zaleceń WIOŚ. W związku z ustaleniami powyższej kontroli trzema decyzjami z 15 maja 2023 r. WIOŚ wymierzył Spółce opłaty podwyższone w łącznej kwocie 99.105 tys. zł za wprowadzanie ścieków z przekroczeniem warunków pozwolenia wodnoprawnego, tj. w zakresie nieprawidłowego miejsca poboru próbek ścieków oczyszczonych do badań. W dniu 2 czerwca 2023 r. Spółka zaskarżyła w całości wszystkie trzy decyzje WIOŚ zarzucając złamanie szeregu przepisów proceduralnych, jak i materialnych przy wydaniu tych decyzji. Główny Inspektor Ochrony Środowiska ze względu na „skomplikowany charakter sprawy oraz dużą liczbę spraw oczekujących na rozpatrzenie” przedłużył postępowanie najpierw do października 2023 roku (ostatecznie do lipca 2024 roku), a następnie

w listopadzie 2023 roku zlecił przeprowadzenie przez WIOŚ dodatkowego postępowania w celu uzupełnienia materiału dowodowego (obejmujące m.in. przesłuchanie świadków). Dodatkowe dowody w tym postępowaniu zostały także dostarczone przez Spółkę. Ostatecznie Główny Inspektor Ochrony Środowiska trzema decyzjami z czerwca 2024 roku uchylił w całości trzy wcześniejsze decyzje WIOŚ, odstąpił od nałożenia opłat podwyższonych na Spółkę i przestał w tej sprawie na pouczeniu.

4. WIOŚ od listopada 2023 roku do lutego 2024 roku sprawdził przestrzeganie warunków dotyczących ilości oraz jakości ścieków wprowadzanych do wód i do gleb w ramach postępowania odwoławczego. W wyniku tej kontroli wykazano „znaczne przekroczenie wartości dopuszczalnych dla parametrów BZT₅, ChZT_{Cr} oraz zawiesiny ogólnej” (skutkujące przekroczeniem warunków pozwolenia wodnoprawnego) w wyniku czego na Prezesa Spółki nałożony został mandat w kwocie 7,5 tys. zł (z odmową przyjęcia). WIOŚ zarządził niezwłoczne i na bieżąco przestrzeganie postanowień pozwolenia wodnoprawnego. W odpowiedzi z 8 maja 2024 roku Prezes Spółki potwierdziła realizację powyższego zalecenia WIOŚ. Ostatecznie Sąd Rejonowy w Nysie w dniu 10 maja 2024 roku uznał Prezesa Spółki winną popełnienia wykroczenia z art. 476 ust. 1 Prawo Wodne i wymierzył grzywnę w wysokości trzech tys. zł. Prezes Spółki wyjaśniła *odwoływałam się ale sprzeciw został cofnięty. Powodem cofnięcia była analiza. Po rozmowie z radcą prawnym i jego opinii uznałam, iż dalsza „walka” z WIOŚ nie ma sensu. Po wygranej z WIOŚ w Opolu i uchyleniu ich 3 decyzji nakazujących Spółce AKWA zapłatę opłat podwyższonych na poziomie blisko stu milionów złotych uznałam, że najważniejsze zostało osiągnięte, więc upadła podstawa faktyczna i celowość kwestionowania ustaleń Sądu. Ponadto, sprzeciw łączył się z ryzykiem przegrania i poniesienia przeze mnie jeszcze większych kosztów.*

(akta kontroli str. 228-238, 1672-2164, 2261-2283)

7. Spółka raportowała swoją działalność do Urzędu Miejskiego w Nysie składając corocznie „*sprawozdania z działalności Spółki w roku*”. Powyższe dokumenty za lata 2019-2023 zawierały m.in.: 1] informacje ogólne (w tym statystykę awaryjności posiadanej infrastruktury), 2] cele i strategię, 3] posiadany majątek, bieżącą sytuację finansową, analizę kosztów i wydatków, a także źródła finansowania i zasoby kadrowe, 4] efekty działalności, perspektywy i czynniki ryzyka Spółki. Prezes Spółki wyjaśniła, że *w latach 2019 – 2024 Urząd Miejski w Nysie nie wnosił uwag do tych sprawozdań.*

(akta kontroli str. 228-238, 2165-2260)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Spółka nie dochowała należytej staranności przy określeniu zasad odprowadzania ścieków, ujętych poszczególnymi umowami z podmiotem prowadzącym zakład zajmujący się produkcją komponentów do akumulatorów elektrycznych.
  - A. Pomimo obowiązującej do 19 kwietnia 2021 r. pierwszej umowy w dniu 6 kwietnia 2021 r. Spółka podpisała z Umicore drugą umowę na czas nieokreślony na odprowadzanie ścieków z nieruchomości położonej

w Radzikowicach. Z kolei z datą 3 kwietnia 2021 r. Spółka zawarła aneks do umowy z 6 kwietnia 2021 r.

- B. Aneksem z dnia 22 października 2024 r. do trzeciej umowy z Umicore wprowadzone zostały zmiany dotyczące m.in. parametrów jakościowych z wsteczną mocą obowiązującą, tj. od 1 czerwca 2024 r.

(akta kontroli str. 106-115, 137-156, 217-219)

Prezes Spółki wyjaśniła, że *umowa z 6.04.2021 r. została podpisana, z zakładem Umicore po zakończeniu odbiorów technicznych wybudowanych przez Odbiorcę przyłączy wodociągowych w punkcie 1 i 3 oraz przyłącza kanalizacji (wraz z zamontowanym urządzeniem pomiarowym) w punkcie 1. Zawarcie nowej umowy było również związane z częściowym zakończeniem prac budowlanych, a więc z koniecznością określenia w nowej umowie (załącznik nr 2) dopuszczalnych wartości stężeń zanieczyszczeń ścieków wprowadzanych do urządzeń kanalizacyjnych Spółki AKWA oraz określenia miejsca poboru prób ścieków do badania w punkcie 1. Z podpisaniem umowy w dniu 6.04.2021 r. rozminęło się pismo o rozwiązanie umowy z dnia 19.11.2019 r. W pismach o rozwiązanie umowy zabrakło daty rozwiązania umowy tzn. 5.04.2021 r. Po podpisaniu umowy 6.04.2021 r. pracownicy Umicore zorientowali się że, z części zakładu gdzie nadal prowadzone są prace budowlane odprowadzane są ścieki bytowe pracowników budowy, których ilość należy określić przez pomiar podlicznika do wodomierza głównego w punkcie 3. Dlatego 19.04.2021 r. na prośbę Umicore podpisano aneks z datą obowiązywania 19.04.2021 r. (zgodnie z paragrafem 8 aneksu). Aneks miał obowiązywać nie dłużej niż do 31.12.2021 r. Data 03.04.2021 r. widniejąca w aneksie została wpisana omyłkowo. Zmiany parametrów jakościowych odbieranych ścieków wprowadzono wstecznie (z dniem 1 czerwca 2024 r.) gdyż aneks został wysłany do akceptacji przez Spółkę 22.05.2024 r. (z datą obowiązywania 01.06.2024 r.), ale został podpisany przez Umicore dopiero 22.10.2024 r.*

(akta kontroli str. 228-238)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że wsteczne obowiązywanie kluczowych zapisów dotyczących parametrów ścieków budzi wątpliwości co do transparentności zawierania tego aneksu.

2. Spółka od czerwca 2020 roku do kwietnia 2022 roku przyjmowała ścieki przemysłowe do urządzeń kanalizacyjnych bez weryfikacji spełniania przez podmiot prowadzący zakład zajmujący się produkcją komponentów do akumulatorów elektrycznych warunków posiadanego od października 2019 roku pozwolenia wodnoprawnego, w szczególności w zakresie parametrów jakościowych ścieków, tj. wymogów wynikających z § 8 pkt 2 *rozporządzenia w sprawie dostawców ścieków przemysłowych.*

(akta kontroli str. 106-115, 139-151, 256-270, 277)

Prezes Spółki wyjaśniła, że *z uwagi na konieczność ponoszenia kosztów analiz laboratoryjnych przez Spółkę oraz brak odprowadzania znaczących ilości ścieków przez zakład Umicore do roku 2022, Spółka podjęła decyzję o rozpoczęciu poboru prób ścieków w kwietniu 2022 w związku ze stwierdzonym wzrostem ilości odprowadzonych ścieków. W latach 2021 – 2022 Umicore odprowadziła odpowiednio: w 2021 – 3,5 tys. m³/rok (około 10 m³/dobę), w roku 2022 – 8,2 tys. m³/rok (ok. 22 m³/dobę), przy ilości oczyszczalnych ścieków na*

oczyszczalni ścieków średnio 17 tys. m³/dobę, co stanowi ilość marginalną dla skuteczności procesu oczyszczania ścieków (0,13%). (akta kontroli str. 228-238)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że nawet nieznaczne ilości ścieków mogą zawierać substancje niebezpieczne, szczególnie w przypadku zakładów przemysłowych. Koszty analiz nie mogą być przesłanką do odstąpienia od badania jakości odprowadzanych ścieków, przez tej kategorii dostawców.

3. Spółka w okresie od czerwca do grudnia 2024 roku nie badała w pełnym zakresie tzw. ścieków surowych – dostarczanych przez podmiot prowadzący zakład zajmujący się produkcją komponentów do akumulatorów elektrycznych, tj. pozostawiono bez weryfikacji następujące parametry jakościowe dostarczanego ścieku: azot azotynowy, bar, tytan, glin, żelazo ogólne oraz sól, mimo iż na mocy aneksu nr 1 do umowy z 1 lipca 2023 r. Spółka określiła dopuszczalne poziomy tych substancji w odbieranych ściekach. (akta kontroli str. 217-219, 329-363)

Prezes Spółki wyjaśniła, że Aneks nr 1 do umowy z 1 lipca 2023 roku, w którym zostały dopuszczalne poziomy substancji w zakresie: azotu azotynowego, baru, tytanu, glinu, żelaza ogólnego oraz sodu został wysłany do akceptacji przez Spółkę AKWA 22 maja 2024 r. z datą obowiązywania 1 czerwca 2024 r. Aneks został podpisany dopiero 22 października 2024 r. Aneks wprowadza uprawnienie o charakterze cywilnoprawnym, co oznacza, iż spółka może dokonywać tej kontroli. Zapis umożliwia zatem badania ścieków, jeżeli jest taka potrzeba. Jeśli nie ma takich potrzeb, czyli nie występują zagrożenia Spółka nie naraża się na dodatkowe koszty. (akta kontroli str. 228-238)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że skoro aneksem dopuszczono nowe substancje w ściekach, ich niemonitorowanie oznacza brak kontroli nad dotrzymaniem tych limitów. Wprowadzenie nowych dopuszczalnych substancji powinno automatycznie skutkować rutynowym monitoringiem, niezależnie od przesłanek zagrożenia.

4. Spółka w 2021 r. nierzetelnie udokumentowała w sprawozdaniach kontrolnych miejsca badania wód powierzchniowych, a w latach 2021-2022 nierzetelnie przeprowadzała badania wody powierzchniowej rzeki Nysy Kłodzkiej.
  - A. W sprawozdaniach kontrolnych wód powierzchniowych rzeki Nysy Kłodzkiej z maja, września, listopada i grudnia 2021 roku wskazano, że badania wykonywano z naruszeniem zasad określonych w posiadanym ówczśnie przez Spółkę pozwoleniu wodnoprawnym, gdyż 20 metrów powyżej oraz 20 metrów poniżej wylotu ścieków z oczyszczalni, zaś zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym z marca 2021 roku, właściwymi miejscami poboru prób było 20 metrów powyżej i 400 metrów poniżej wylotu ścieków z oczyszczalni. (akta kontroli str. 61-69, 665-672, 716-723)

Prezes Spółki wyjaśniła, że w sprawozdaniach z ww. badań wadliwie podano przez laboratorium zakładowe i SGS Pszczyna miejsce pobierania prób. Fizycznie przedmiotowe próby pobierano w miejscach zgodnych z pozwoleniem wodnoprawnym, tj. 20 powyżej i 400 poniżej wylotu, tj.

w wyznaczonym punkcie pełnego wymieszania ścieków z wodami odbiornika. (akta kontroli str. 228-238)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że Spółka ponosi odpowiedzialność nie tylko za fizyczne działania, ale również za ich udokumentowanie. Błąd w dokumentacji skutkuje utratą wiarygodności sprawozdań.

- B. Od kwietnia 2021 roku do czerwca 2022 roku Spółka nie weryfikowała zawartości miedzi, cynku oraz niklu w wodach powierzchniowych rzeki Nysy Kłodzkiej, pomimo takiego wymogu wynikającego z ówczesnego pozwolenia wodnoprawnego Spółki z marca 2021 roku.

(akta kontroli str. 61-69, 665-676, 716-727)

Prezes Spółki wyjaśniła, że zakres analiz rzeki Nysy Kłodzkiej o wskaźniki: miedź, nikiel i cynk po zmianie pozwolenia wodnoprawnego nie został poszerzony przez przeoczenie. Nie było to działanie zamierzone.

(akta kontroli str. 228-238)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że nawet jeśli brak był niezamierzony, oznacza naruszenie warunków pozwolenia wodnoprawnego. W kontekście działalności zakładu chemicznego i możliwości obecności metali ciężkich, niedopełnienie obowiązku monitoringu stwarza realne zagrożenie dla środowiska. Spółka powinna posiadać system przypominający o zmianach obowiązków wynikających z aktualizacji pozwoleń.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Rzetelną weryfikację jakościową w celu odbioru ścieków o dopuszczalnych parametrach.
  2. Wykonywanie badań kontrolnych wód powierzchniowych rzeki Nysy Kłodzkiej z zachowaniem zasad określonych w pozwoleniach wodnoprawnych Spółki oraz staranne dokumentowanie wyników tych badań.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje *prawo zgłoszenia* na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 30 kwietnia 2025 roku

Kontroler

Adrian Gosk

Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Białymstoku

Dyrektor

Janusz Pawelczyk

/-/

Zmian w wystąpieniu
pokontrolnym dokonał:

DYREKTOR DELEGATURY

Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku

Janusz Pawelczyk

/podpisano elektronicznie/